

Enligt sändlista

BILDANDE AV *Lill-Gravbergets naturreservat*

Objektnummer	2042906
Län	Västernorrland
Kommun	Ånge
Socken	Borgsjö
Fastighet	Ånge 1:10* Ånge 1:18* Ånge 1:19* Ånge 1:63* Ånge 1:66* Ånge 2:7* Ånge 2:33* Ånge 4:26* Ånge 4:106 Ånge 5:6*
	*) Bildande av ny fastighet pågår
Markägare	Staten genom Naturvårdsverket och enskilda
Förvaltare	Länsstyrelsen
Lägesbeskrivning	8 km NV Ånge centrum
Mittpunkt	x: 526618,2 y: 6934956 (SWEREF 99)
Areal [hektar]	136,9
Prod skogsmark [ha]	132,3
Naturtyper [ha]	Lövblandad barrskog 61,7 Tallskog 34,9 Barrblandskog 20,7 Granskog 10,7 Impediment 2,8 Barrsumpskog 2,7 Myr 1,5 Triviallövskog 1,1 Lövsumpskog 0,5 Vatten 0,3

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar länsstyrelsen det område som utmärkts på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat. (Vid tidpunkten för detta beslut är Lantmäteriets inmätning av reservatsområdet inte avslutad. Det är den slutligt inmätta ytan som utgör reservat.)

För att trygga ändamålet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen i enlighet med 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att de föreskrifter som framgår av detta beslut ska gälla beträffande naturreservatet.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken gäller från den 12 december 2014 även om de överklagas.

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan.

SYFTE

Området skyddas i syfte att bevara biologisk mångfald och en värdefull naturmiljö, närmare bestämt en brandpräglad naturskog med strukturer, såsom torrakor, lågor, äldre tallar och lövträd, som är kännetecknande för ett naturligt skogsekosystem.

För att vidmakthålla den brandpräglade beståndsstrukturen, och gynna naturvärden knutna till brandpräglad skog, bör naturvårdsbränning genomföras i delar av naturreservatet.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 uppföra byggnad, mast eller annan anläggning.
- 2 bedriva täkt, anordna upplag, borra, spränga, schakta, gräva, muddra, utfylla, tippa eller på annat sätt skada mark, bottnar och block.
- 3 dika, dikesrensa eller dämna.
- 4 anlägga luft- eller markledning, stängsel eller hägnad.
- 5 anlägga väg, stig eller spång.
- 6 bedriva skogsbruk; avverka eller på annat sätt skada levande eller döda, stående eller omkullfallna, träd och buskar, samt utföra annan skogsvårdsåtgärd.
- 7 sprida kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalk eller gödselmedel.
- 8 inplantera djur, växter eller andra organismer.

- 9 framföra motordrivet fordon. Förbudet gäller ej snöskoter på snötäckt mark, eller uttransport av fällt högvilt, varvid risken för skador på mark och vegetation ska minimeras.
- 10 upplåta mark för militär övningsverksamhet.
- 11 uppföra jaktorn utan länsstyrelsens tillstånd.

B. Föreskrifter om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt att tåla intrång enligt 7 kap 6 § miljöbalken.

Markägare och innehavare av särskild rätt förpliktigas tåla att följande åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet:

- 1 upphuggning och markering av reservatsgränsen
- 2 uppsättning av informationstavlor
- 3 kontrollerade naturvårdsbränningar med eventuella därtill hörande åtgärder, som exempelvis selektiva huggningsingrepp och anläggande av mineraljordssträngar
- 4 igenläggning av den väg som från söder går in till reservatets centrala delar.
- 5 undersökningar av mark, vatten, vegetation och djurliv
- 6 anläggning och underhåll av stigar

C. Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående och omkullfallna träd och buskar.
- 2 insamla mossor, lavar eller svampar med undantag för plockning av matsvamp.
- 3 genom grävning eller på annat sätt skada mark- eller vattenmiljöer.
- 4 insamla eller föra bort insekter eller andra ryggradslösa djur.
- 5 framföra motordrivet fordon. Förbudet gäller ej snöskoter på snötäckt mark.
- 6 uppföra anläggning, såsom vindskydd, koja, bänk, spång, stängsel, ledning, mast eller torn.
- 7 sätta upp skylt, tavla, affisch eller göra inskrift.
- 8 utan länsstyrelsens tillstånd genomföra tävlingar, lägerverksamhet eller andra större arrangemang.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för bedrivande av renskötsel i enlighet med bland annat rennäringslagen (1971:437) och terrängkörningsförordningen (1978:594).

Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för drift och underhåll av befintlig skogsbilväg. Träd som fallit eller hotar att falla över väg får kapas men ska lämnas i reservatet.

Länsstyrelsen kan ge tillstånd för vetenskapliga undersökningar som innebär någon form av

markering, fällfångst eller annan åverkan, under förutsättning att denna åverkan inte annat än alldeles obetydligt påverkar de värden som reservatet syftar till att bevara. Vetenskapliga undersökningar som inte innebär markering av provytor eller annan åverkan är tillåtna i reservatet. Vidare ska föreskrifterna inte hindra att i vetenskapligt syfte ta minsta möjliga mängd belägg för artbestämning av exempelvis svampar eller insekter. Observera dock att insamling av vissa arter även kan vara reglerad i artskyddsförordningen (2007:845).

I enlighet med 2 § förordning om områdesskydd enligt miljöbalken mm, ansvarar länsstyrelsen för förvaltningen av reservatet. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att utföra de åtgärder som anges ovan under B och vars utförande beskrivs närmare i skötselplanen.

Föreskrifterna under C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet när de inte nyttjar sin rätt att bruka fastigheten.

SKÄLEN FÖR BESLUT

Områdesbeskrivning

Området är beläget åtta kilometer nordväst om Ånge, uppe på södra delen av Lill-Gravberget. Höjden över havet är 250 meter som lägst och 415 meter som högst. Mitt i området ligger Svarttjärnen, en idyllisk tjärn omgiven av mindre våtmarker.

Bergrunden inom större delen av reservatet består av granodiorit och i viss mån granit. Slutningen söder om Svarttjärnen utgörs dock av diabas. Morän är den helt dominerande jordarten.

Den naturskogsartade skogen utgörs till största delen av lövblandad granskog, av frisk blåbärstyp, med inslag av renare tall- och granbestånd. Asp står för stora delar av lövinslaget. Markförhållandena är bitvis rikare med en rik flora som följd. Annars är boniteten medelgod i större delen av området. Beståndsåldrarna sträcker sig från drygt 100 år till uppåt 150 år. I stora delar förekommer även betydligt äldre granar och tallöverståndare.

Dimensionsavverkningar har förekommit, men överlag har graden av mänsklig påverkan varit låg. Typiskt för denna del av länet är den påtagliga brandpåverkan med gott om spår av skogsbränder från sent 1800-tal.

Den naturskogsartade skogen är varierad med bra skiktning och luckighet. Det är mycket gott om död ved i stora delar av området. På den döda veden påträffas lappticka (VU*), Blackticka (VU*), dvärgbägarlav (NT*), gränsticka (NT*), rosenticka (NT*), rynkskinn (NT*), ullticka (NT*), ulltickeporing (VU*) och vedtrappmossa (NT*). På levande gamla tallar växer tallticka och på barken på gamla granar finns gammelgranskål (NT*). Doftticka (VU*), aspgelélav (NT*), koralltaggschamp (NT*), lunglav (NT*), skrovellav (NT*), småflikig brosklav (NT*) och stor aspticka (NT*) är rödlistade arter som är knutna till det stora lövinslaget.

*) Kategorier enligt 2010 års rödlista: VU="sårbar", NT="nära hotad".

Ärendets beredning

Länsstyrelsen registrerade 1993 Lill-Gravberget som naturvårdsobjekt (objektsnummer: 60279) och följande år detaljinventerades området. SCA har avgränsat 4 nyckelbiotoper om totalt ca 18 hektar.

Hösten 2012 inleddes förhandling om ekonomisk ersättning med markägarna av det enskilt ägda skiftet Ånge 4:106 och i oktober 2014 tecknades en överenskommelse om intrångsersättning mellan markägarna och länsstyrelsen. SCA's del av naturreservatet förvärvades av Naturvårdsverket hösten 2013 (NV-07608-13). Det ingick i det så kallade ESAB-paketet där staten erbjöd de stora skogsbolagen mark från Sveaskog i utbyte mot områden på bolagsmark som planerades bli naturreservat.

Länsstyrelsens naturvårdsobjekt är redovisat i översiktsplanen för Ånge kommun från år 2004. Några motstående intressen finns inte redovisade.

Inför remissbehandlingen har information hämtats från digitalt underlagsmaterial från mineralrättsregistret. Därvid har inga motstående intressen eller andra försvårande omständigheter påträffats.

Remissyttranden har inkommit från SCA Skog, Jijnjevaerie sameby, Ånge kommun, Sveriges Geologiska Undersökning (SGU) och Naturskyddsföreningen Sundsvall-Ånge.

SCA Skog framför synpunkten att de slutliga gränserna bör läggas så att hela vägområdet blir beläget utanför reservatet. I annat fall behövs justering av reservatsföreskrifterna så att nödvändiga åtgärder för att bibehålla och förnya vägen medges.

Ånge kommun har inget att erinra mot förslaget och SGU har inga andra synpunkter än att de geologiska och geomorfologiska förhållandena bör presenteras mer utförligt i områdesbeskrivningen. Naturskyddsföreningen Sundsvall-Ånge är mycket positiv till bildandet av reservatet.

.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har beaktat de vid remissförfarandet inkomna synpunkterna genom bearbetning av beslut och skötselplan.

Området har tidigare påverkats av huggningar men i modern tid har få skogsbruksåtgärder vidtagits. Sålunda har nybildning av skogsbiologiskt viktiga strukturer som äldre träd och död ved kunnat fortgå. Dessa värden är ovanliga i dagens av skogsbruk präglade landskap och av grundläggande vikt för att bevara livsformer knutna till miljöer med mer naturlig skogsdynamik. Naturvärdena i området är följaktligen oförenliga med konventionella skogsbruksmetoder och annan exploatering.

Genom naturreservatsbildning undanröjs exploateringshot och förutsättningarna för

bevarande av skogsmiljöerna, med därtill hörande strukturer, processer och arter, förbättras.

Skogen i området har en tydlig brandprägel och för att bibehålla denna karaktär bör naturvårdsbränningar genomföras i reservatet.

I den händelse en hotad art påträffas eller kunskapsläget ändras för en i dag känd art i reservatet, och det långsiktiga bevarandet av arten inte bedöms tryggt med nuvarande förvaltningsinriktning, skulle det kunna finnas skäl att utfärda en dispens som möjliggör åtgärder nödvändiga för arten. Sådan eventuell dispens bör motiveras av aktuell, välgrundad biologisk kunskap. Vidare bör eventuella åtgärder långsiktigt följas upp och berörda delar dokumenteras före och efter åtgärd. En eventuell dispens förutsätter att särskilda skäl föreligger i enlighet med miljöbalken 7 kap. 7 §, vilket innebär att åtgärderna måste vägas mot de värden som utgjort grund för tillkomsten av detta områdesskydd.

Länsstyrelsen bedömer att området signifikant bidrar till uppfyllandet av miljömålet "Levande skogar", samt att ett formellt skydd är i enlighet med länsstyrelsens och Skogsstyrelsens strategi för områdesskydd på skogsmark i länet från december 2005. Området ingår också i ett landskap som är prioriterat för naturvårdsbränning i enlighet med länets bränningsstrategi (under tryckning).

Vidare bedömer länsstyrelsen att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med kommunens översiktsplan och med hushållningsbestämmelserna i 3 & 4 kap. miljöbalken.

Länsstyrelsen finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken att det för att bevara ovan nämnda naturvärden finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat, samt att förordna om föreskrifter för området och att fastställa en skötselplan. För att uppnå det starka skydd som behövs för områdets naturvärden bör föreskrifterna bland annat omfatta förbud mot såväl exploateringsföretag som skogsbruk i området.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill klaga över detta beslut ska skriva till regeringen, men skicka eller lämna skrivelsen till länsstyrelsen, postadress: Länsstyrelsen, Enheten för skyddad natur, 871 86 Härnösand.

Skrivelsen ska ha kommit in inom tre veckor från den dag klaganden fick del av beslutet. I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och den ändring som begärs. Skriv namn, adress, telefonnummer och ärendets nummer. Om ytterligare upplysningar önskas, kontakta Torbjörn Engberg telefon 0611-34 92 68, torbjorn.engberg@lansstyrelsen.se.

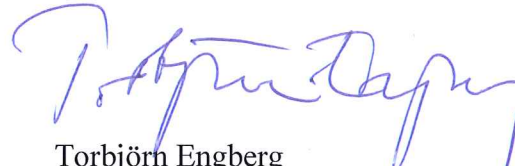
Beslutet ska kungöras i länets författningssamling, Sundsvalls tidning, Dagbladet, samt i Post- och Inrikes Tidningar. Den dag kungörelsen varit införd i ortstidning anses berörda ha

fått del av beslutet.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har även deltagit Therese Flodin, länsjurist, Alicja Svensson, planhandläggare, samt Eva Carron, verksamhetschef.

Sten-Olov Altin
vikarierande landshövding

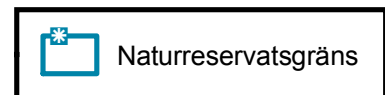
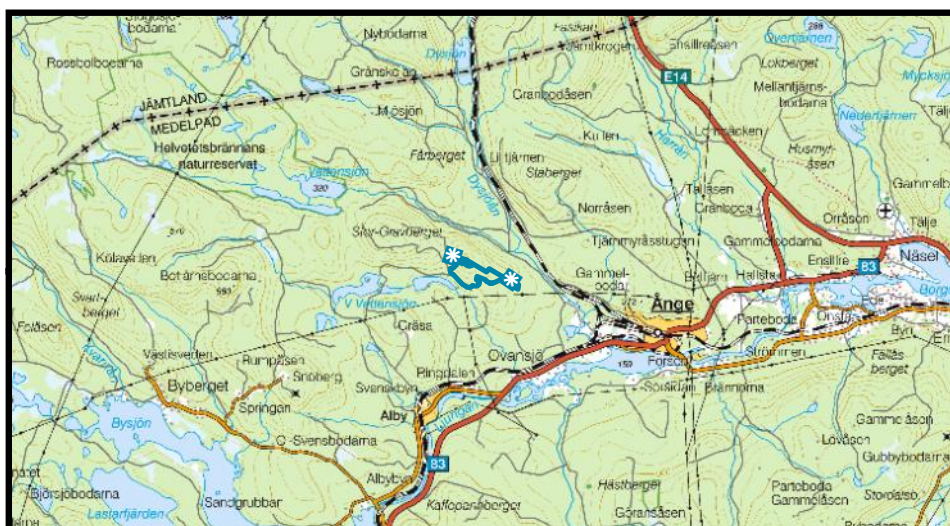
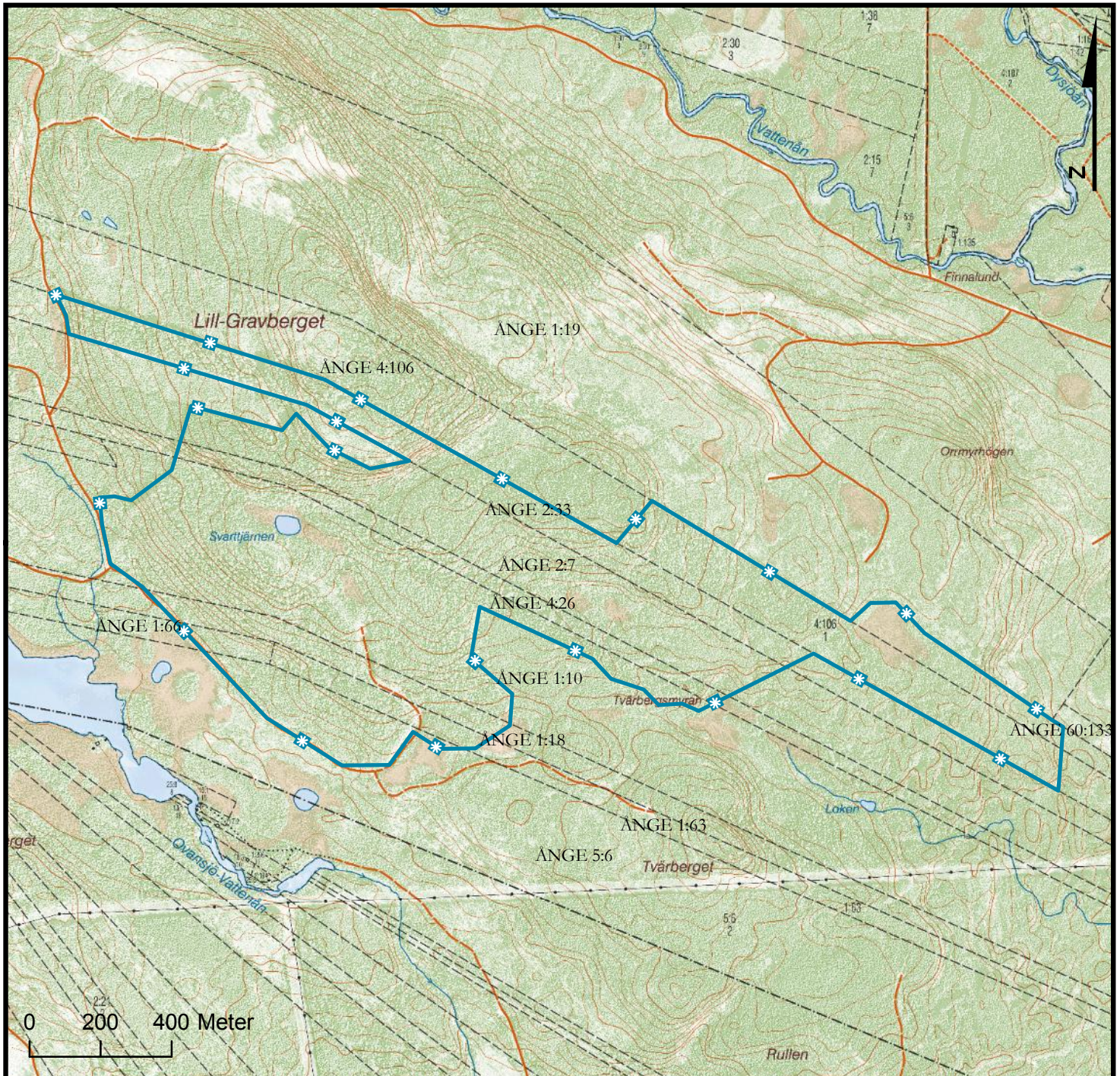
Torbjörn Engberg
naturvårdshandläggare

Bilagor

- 1 Beslutskarta
- 2 Sändlista
- 3 Skötselplan

Lill-Gravbergets naturreservat

BILAGA 1 - BESLUTSKARTA
2014-12-10 Dnr: 511-7639-12

Skötselplan för *Lill-Gravbergets naturreservat*

Denna skötselplan ska användas tillsammans med det beslut som utgör grunden för planen. I beslutet återfinns viktig information såsom beslutsmening, syfte, föreskrifter och en sammanfattande beskrivning av området.

Gränser

Reservatet ska märkas ut enligt svensk standard (SIS 03 15 22) genom målning på träd inom reservatet i gränsgatan och uppsättning av stolpar med reservatsbricka i gränsvinklar och där det är naturligt för besökare att korsa reservatsgränsen.

Brand

Om spontan brand uppkommer inom reservatet bör släckning inriktas mot naturliga avgränsningar och mot reservatets ytterkanter om räddningschefen anser att branden härmed slutligen kan bekämpas. All eventuell brandbekämpning skall ske med så skonsamma metoder som möjligt och med största hänsyn till mark, vegetation och vatten.

Servitut och samfälligheter mm

Utfartsvägen mot allmän väg ingår i Ovansjö ga:14 (Vattensjöarnas samfällighetsförening). Enligt köpekontraktet mellan staten och SCA (NV-07608-13) ska den blivande reservatsfastigheten ha andelar i dessa vägar, i vilkas båtnadsområden reservatet ingår.

Fiske

Fisket i Svarttjärnen är samfällt och förvaltas av Ånge fiskevårdsområde. Reservatsföreskrifterna reglerar inte fisket.

Jakt

Anslag om pågående jakt ska sättas upp i anslutning till reservatstavlan (se skötselplanekarta). Vid uttransport av högvilt får motorfordon användas, varvid risken för markskador och spårbildning ska minimeras (se beslutet § A9). Befintliga jaktorn ägs av jakträttsinnehavaren och ska underhållas eller rivas. Ansökan om tillstånd för uppförande av nya jaktorn ska inlämnas till länsstyrelsen (§ A11). Av reservatsföreskrifterna följer vidare att varken levande eller döda träd i reservatet får nyttjas till ved (§ A6).

Naturvårdsverket har tecknat en jakträttsupplåtelse (NV-07610-13), omfattande all jakt, med den tidigare ägaren SCA Skog AB. Upplåtelsen gäller i fem år och förlängs automatiskt med en ytterligare femårsperiod i sänder om uppsägning inte sker innan. Uppsägning får endast ske

sedan lagakraftvunnet beslut avseende nya eller ändrade naturreservatsföreskrifter föreligger. Uppsägning eller villkorsändring av avtalet ska ske skriftligen senast ett år före avtalstidens utgång. SCA äger rätt att i sin tur upplåta marken till annan.

Avgiften för jakten ska grunda sig på jakträttens marknadsvärde vid 5-årsperiodens ingång, med ett schablonmässigt avdrag för att förvalta jakten. För perioden 2014-2019 är den årliga avgiften 1 800 kr.

Förvaltning och tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för förvaltningen av reservatet och tillsynen när det gäller efterlevnaden av reservatsbestämmelserna.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Området har indelats i två skötselområden, som båda omfattar hela naturreservatet.

Skötselområde 1

Skogsmark

Övergripande mål

Att bibehålla en brandpräglad naturskogsmiljö.

Åtgärder

■ Naturvårdsbränning

För att gynna olika organismer knutna till brand bör variation i intensitet och bränningsdjup eftersträvas. I möjligaste mån bör äldre, eventuellt sedan tidigare brandljudade, tallar skyddas från att dö i branden. Vissa torrakor och lågor bör skyddas från att fällas eller förbrännas.

Selektiva huggningsingrepp kan göras inför naturvårdsbränning. Med detta avses främst att upprätthålla säkerheten i utförandet, exempelvis genom att kvistrensa träd som riskerar att föra elden upp i kronskiktet, eller att fälla döda björkar med eldfängd näver intill yttergränser.

■ Bränningsplan

I en bränningsplan ska noga klargöras hur bränningar ska avgränsas och genomföras. Bränningsplanen ska beakta länsstyrelsens bränningsstrategi (beslutad 2014) samt de förslag som finns i de åtgärdsprogram för hotade arter som behandlar brandpräglade skogsmiljöer och naturvårdsbränning. Såväl mål med bränningarna som alla nödvändiga säkerhetsåtgärder ska specificeras i planen.

Brist på naturliga brandbegränsningslinjer gör att det inte är helt okomplicerat att bränna i naturreservatet. Dessutom finns i delar gran och lövvärden som bör undanhållas brand. Dessa faktorer måste tas i beaktande när ett bränningsobjekt avgränsas.

Skötselområde 2

Information och tillgänglighet

Övergripande mål

Att låta området vara fortsatt tillgängligt för allmänheten, samt att besökare ska få relevant information om området.

Åtgärder

- Informationstavla
Informationstavlor placeras lämpligen vid plats som framgår av skötselplanekartan.
- Information på hemsida
En beskrivning läggs ut på länsstyrelsens hemsida.

Skötselområde 3

Gammal väggata

Övergripande mål

Vägen som från öster går in till reservatets centrala delar kan läggas igen och marken återställas till tillståndet innan vägen bröts. Efter att åtgärden har utförts ska inga diken finnas kvar och skog ska kunna återkolonisera den upphuggna väggatan.

Åtgärder

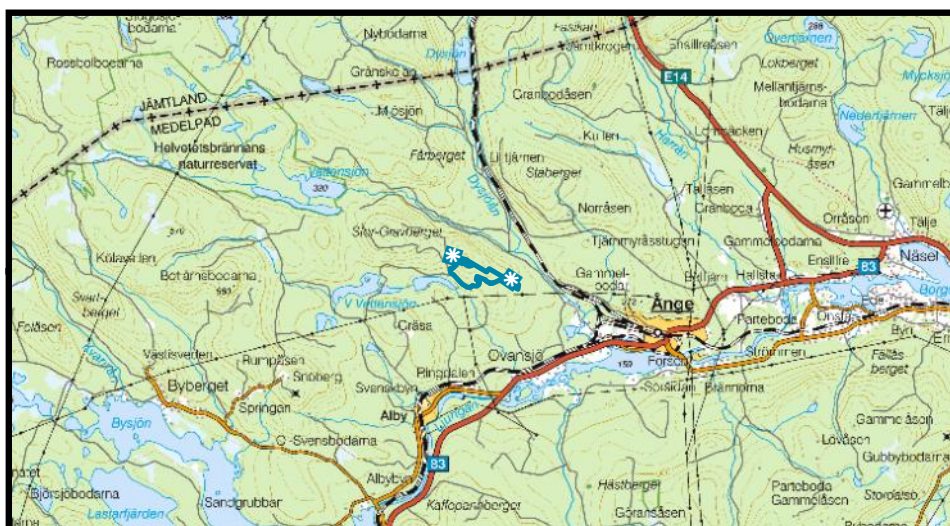
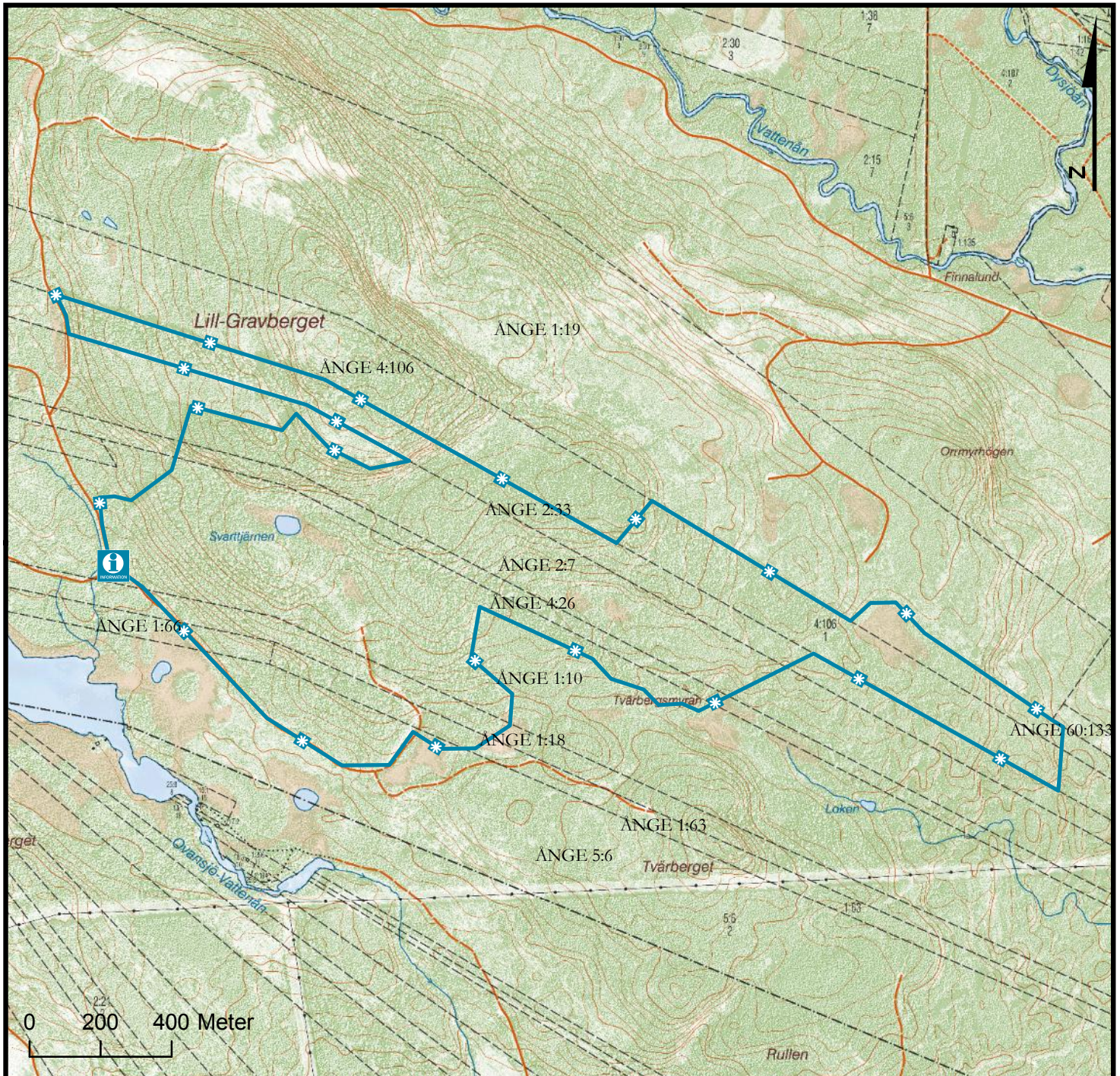
- Igenläggning av väg
Grävmaskin eller annat lämpligt hjälpmedel används för att utföra åtgärden.

Sammanfattning och prioritering av åtgärder

Prio	Åtgärd	Skötsel- omr	Start	Intervall	Finansiering
1	Informationstavla	2	2015	engångsåtgärd	reservatsanslag
1	Information på hemsida	2	2015	engångsåtgärd	reservatsanslag
2	Naturvårdsbränning	1	2016	vid behov	reservatsanslag
2	Bränningsplan	1	2016	inför bränning	reservatsanslag
3	Igenläggning av väg	3	2010	engångsåtgärd	reservatsanslag

Uppföljning

Uppföljning av reservatets syfte och gynnsam bevarandestatus för miljöer och arter är en prioriterad uppgift för reservatsförvaltningen, förutom de åtgärder som anges ovan.

- Naturreservatsgräns
- Placering av Infotavla - förslag